

## „HATÁRTALAN KÉMIA...”



Szalay Luca

### Új tanév, új kihívások

Nagy változásokkal indult az új tanév, amelyekkel kapcsolatos viták széles teret kaptak az utóbbi hetekben a közmédia különféle fórumain és a sajtóban is. Persze, mindnyájunknak van ezekkel kapcsolatos véleménye, amelyet az egyének, illetve a különféle érdekvédelmi és szakmai szervezetek meg is fogalmaznak. Az ELTE TTK Természettudományos Oktatás-módszertani Centrum Tanácsának tervezett állásfoglalása például azért áll ki, hogy a pedagógus életpályamodell bevezetésekor (amelyet előíró kormányrendelet a Magyar Közlöny 2013/143. számában olvasható, ld. [1]) a már megszerzett szakvizsgákat és doktori fokozatokat mérlegelés nélkül, automatikusan elismerjék.

A KÖKÉL mint szakmai folyóirat, természetesen hagyományainak megfelelően politikamentes. Ez olyan érték, amelyet meggyőződésem szerint meg is kell őriznünk a hatékony szakmai párbeszéd folytatása érdekében. Ennek során pedig arról érdemes és kell beszélgetnünk, leveleznünk nekünk, a magyar kémiatanítás ügyét szívükön viselőknak, hogy a mindenkori gazdasági-társadalmi-politikai keretek között milyen szakmai célokat és milyen úton, milyen eszközökkel lehet elérni. Ezeket a vitákat nem fogja lefolytatni helyettünk senki, viszont a magyar kémiatanítás tekintetében közmegegyezés nélkülük nem érhető el. Úgy gondolom, hogy ezt a sokoldalú párbeszédet legjobban a Magyar Kémikusok Egyesületének (MKE) Kémiatanári Szakosztálya tudja koordinálni. Ez ugyanis egy olyan szervezet, amelynek a szükséges személyi feltételei, hálózati kapcsolatai és technikai eszközei is megvannak ahhoz, hogy a különféle véleményeket egy szakmai vita

során becsatornázza. Így esély teremthető arra, hogy megszülethessenek azok az ésszerű kompromisszumok, amelyek segítenek fenntartani (ill. helyenként létrehozni) a sokszínű – mert különféle igényekhez igazodó –, de mindenhol nagyon színvonalas kémiaoktatást.

Nyilván sokan emlékeznek arra, hogy ez a vita már idén tavasszal, az Irinyi OKK döntőt követően elkezdődött a kémiatanári levelezőlistákon, majd élőszóban is folytatódott a Szegedi Tudományegyetem és az MKE Kémiatanári Szakosztálya által Szegeden, 2013. július 3-6. között szervezett (és egyébiránt is remekül sikerült) Kémiatanárok Nyári Országos Továbbképzésén. Ott kértek meg a kollégák arra, hogy írjam le óravázlat szinten, hogyan képelem az új, normál óraszámú gimnáziumi „B” kémia kerettanterv első fejezetének tanítását. Augusztus végén (mivel sajnos ettől hamarabb nem volt rá időm) aztán ennek nyomán el is készítettem az ezzel kapcsolatos hat óratervet. Ezeket mind a továbbképzés résztvevőihöz, mind a tavaszi polémiát elektronikus levelezésen keresztül követő kollégákhoz eljuttattam e-mailben. Már kaptam is ezzel kapcsolatban néhány pozitív visszajelzést. Volt például olyan kolléga, aki az első kémiaóráján sikerrel próbálta ki az általam küldött első feladatlapot. Várom azonban a kritikai észrevételeket is, hiszen ezt a hat óratervet kimondottan vitaanyagként szántam, amely konkrét példát nyújtva segíthetné a vélemények ütköztetését és az új Nemzeti alaptanterv (NAT) vonatkozó tartalmainak reális megvalósítási lehetőségeiről történő megegyezés kialakítását.

Annál is inkább fontos és aktuális ez szerintem minden kémiatanár kolléga számára, mivel a pedagógus életpályamodell bevezetésével a minősítési eljárásban jelentős szerepet kapó Pedagógus Portfólió különféle, tantárgyspecifikus mintadokumentumainak kidolgozását célzó folyamat egy TÁMOP projekt keretében már el is kezdődött. Az Oktatási Hivatal felkérésére ebben én csak akkor fogok tudni jó lelkiismerettel „kémias” szakértőként részt venni, ha a kémiatanár kollégáimmal egyeztetett véleményt képviselhetek. Ehhez pedig (különösen az erre rendelkezésre álló idő rövidségére tekintettel) alapvetően szükséges egy hatékony szakmai kommunikációs fórum. Úgy gondolom, hogy ezt az MKE Kémiatanári Szakosztály által fenntartott kémiatanári levelezőlista töltheti be. Ezért kérem azokat a

kollégákat, akiket ez a téma érdekel, hogy lépjenek be az MKE-be, és szakosztályi tagként váljanak a kémiatanári közösségünk aktív tagjává. Már az eddigi tapasztalatok alapján is nagyon sokat tudunk segíteni egymásnak. Hiszen a tanároknak jól jön a különféle ügyekben kapott információ és támogatás. A Szakosztály vezetése pedig nem nélkülözheti a tevékenységével kapcsolatos állandó visszacsatolást és folyamatosan naprakész szeretne lenni a kémiatanítást érintő ügyekben. Ez utóbbi csak akkor valósulhat meg, ha sokféle körülmények között tanító, gyakorló kémiatanárokkal állunk állandó kapcsolatban.

A fent ismertetett kölcsönös előnyökre már most is számos példa hozható. A kollégák segítségével és támogatásával sikerült elérnünk, hogy végre megjelenjen az Országos Kémiai Biztonsági Intézet honlapján [2] a kémiaszertárok karbantartásával kapcsolatos útmutató. Ezt (mellékleteivel együtt) az MKE Kémiatanári Szakosztály honlapján is mindenki számára szabadon hozzáférhetővé tettük [3]. A nyári szegedi továbbképzésen pedig Csenki József szakosztályi titkárunk összefoglaló előadást tartott róla. Tudatában vagyunk annak, hogy az OKBI által kiadott és az ÁNTSZ által is „szentesített” dokumentum messze nem tökéletes. Néhány kérdést azonban tisztáz, és várjuk a gyakorló kémiatanárok véleményét és kritikáját a használhatóságával kapcsolatban.

Feltöltöttük a szakosztályi honlap bárki számára elérhető részére a korábban ígért, kémiai irányú továbbtanulással, pályaválasztással kapcsolatos motivációs anyagokat is [4]. Várjuk a kollégák személyes tapasztalatait ezek kipróbálásáról. A kémiatanári honlap csak MKE tagok számára elérhető „Oktatási segédanyag I.” menüpontja is számos új fájlal (főként levetíthető Power Point prezentációkkal, ill. hozzájuk tartozó Word fájlokkal) gazdagodott [5].

Hatékony eszköz az MKE kémiatanári levelezőlistája az egész ország kémiatanárait és diákjait érintő programok hirdetésekor, szervezésekor is. Ilyen lesz például ebben a tanévben a „*Chemgeneration Chainreaction*” vetélkedő magyarországi verziója is. Erről nyilvánosan egyelőre csak angol nyelvű leírás olvasható [6]. Azonban amint elérhetővé válik a vetélkedő magyar nyelvű meghirdetése, azonnal el fogom küldeni azt is az MKE tanári levelezőlistáján.

Bár a határainkon túl magyar nyelven tanító kémiatanár kollégák problémái részben különböznek a Magyarországon dolgozókéétól, tapasztalataim szerint ők is igénylik és szívesen fogadják a különféle ötleteket, kész oktatási segédanyagokat. Nagy élmény volt számomra, hogy idén először magam is előadóként vettem részt Csíkszeredán a nagy hagyományokkal rendelkező Bolyai Nyári Akadémián. Örülök neki, hogy ennek nyomán az ottani kollégáktól is több megkeresést kaptam, és őket is biztattam az MKE kémiatanári honlap kínálta előnyök kiaknázására.

Egyetértek azokkal, akik úgy vélik, hogy a magyar kémiaoktatás (különböző, itt nem részletezett, de korábban már sokszor elemzett [7] okokból kifolyólag) régóta válságban van. Úgy vélem, hogy a most zajló változások sem lesznek feltétlenül és önmaguktól pozitív kimenetelűek, ha nem teszünk ezért semmit. Ha azonban ütköztetjük és egyeztetjük a különböző kérdésekben a véleményünket, sokkal eredményesebbek lehetünk a problémák megoldásában, mintha külön-külön, egyesével vagy kettesével-hármasával harcolnánk a saját munkahelyünkön, gyakran értetlen, esetleg kimondottan nem támogató jellegű közegben. Emiatt újra kérem a gyakorló kémiatanár kollégákat: fogjunk össze annak érdekében, hogy egy erős magyar kémiatanár közösség tudjon szembenézni az új tanév új kihívásaival.

### **Irodalomjegyzék:**

- [1] <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/index.php?menuindex=0400&pageindex=0400>
- [2] <http://www.okbi.hu/index.php/hu/kiadvanyaink>
- [3] <http://www.kemtan.mke.org.hu/szertarkarbantartas/utmutato.html>
- [4] <http://www.kemtan.mke.org.hu/karrierlehetosegek/egyeb.html>
- [5] <http://www.kemtan.mke.org.hu/kezdolap.html>
- [6] <http://www.chemgeneration.com/chainreaction/welcome.html>
- [7] [http://oknt.blog.hu/2008/08/11/eredmenyek\\_19](http://oknt.blog.hu/2008/08/11/eredmenyek_19)

(A honlapok utolsó megtekintésének időpontja 2013. szept. 8.)

Dr. Szalay Luca  
ELTE Kémiai Intézet  
luca@chem.elte.hu